Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/3939

2026 9 1

TARYBOS REKOMENDACIJA

2026 m. liepos 10 d.

dėl Suomijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

(C/2026/3939)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) Reglamente (ES) 2024/1263 nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestro veikla apima visų pirma konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą;

(2) 2025 m. lapkričio 25 d. Komisija priėmė nuomonę dėl Suomijos 2026 m. biudžeto plano projekto. Tą pačią dieną Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2026 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Suomija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos, rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo Europos Sąjungoje ir pasiūlymą dėl 2026 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([2]) priėmė 2026 m. balandžio 21 d., o bendrą užimtumo ataskaitą ir rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo – 2026 m. kovo 9 d.;

([1]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) OL C, C/2026/2434, 2026 4 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti Sąjungos konkurencingumą pasaulyje. Kaip esminiai tvaraus ekonomikos augimo ramsčiai, joje nustatytos trys būtinos transformacijos: inovacijos; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas; saugumas. Nuo tada, kai buvo paskelbtas konkurencingumo kelrodis, juo remtasi vykdant Europos semestro darbą, užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su ES strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo visoje Sąjungoje skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas;

(4) 2026 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas tuo pat metu įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ([3]) galutinį etapą. Įgyvendinant Europos semestro politikos prioritetus itin svarbūs buvo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (EGAD) planai kartu su sanglaudos politikos finansavimu, nes buvo reikalaujama, kad šiais planais būtų veiksmingai sprendžiami visi per pastaruosius ciklus atitinkamose konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatyti uždaviniai arba didelė jų dalis, o pagal Europos sanglaudos politiką finansuojamomis programomis – atsižvelgiama į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Artėjant EGADP įgyvendinimo laikotarpio pabaigai, tebėra labai svarbu tęsti pagal EGADP remiamas ir įgyvendinamas reformas ir investicijas, visų pirma tas, kurios padeda spręsti konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius, ir jomis remtis;

(5) 2026 m. birželio 3 d. Komisija paskelbė 2026 m. Suomijai skirtą ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Suomijos padaryta įgyvendinant 2025 m. jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina EGAD planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Suomijai kylantys aktualiausi iššūkiai. Be to, joje įvertinta pažanga, Suomijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(6) 2026 m. sausio 20 d. Taryba priėmė rekomendaciją pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį ištaisyti perviršinio deficito padėtį Suomijoje ([4]). Taryba rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 1,3 % 2026 m., 1,5 % 2027 m. ir 1,8 % 2028 m.; tai atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą atsižvelgiant į 2024 bazinius metus, t. y. 2,5 % 2026 m., 4,1 % 2027 m. ir 5,9 % 2028 m. Toje rekomendacijoje nustatytas taisomasis grynųjų išlaidų planas pakeičia 2025 m. sausio 21 d. rekomendacijoje, kuria pritariama Suomijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, nustatytą didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą nuo 2026 m. ([5]) ([6]) Tačiau joje nustatytas 2025 m. didžiausias (t. y. 1,6 % metinis ir 5,3 % bendras) grynųjų išlaidų augimo tempas, apskaičiuotas atsižvelgiant į 2023 bazinius metus, tebėra aktualus vertinant atitiktį iki 2025 m. imtinai. Remiantis 2026 m. birželio 3 d. Komisijos atliktu veiksmingų priemonių vertinimu ([7]), perviršinio deficito procedūra Suomijai sustabdoma;

([3]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) 2025 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija, kuria Suomijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL C, C/2025/3966, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3966/oj).

([5]) 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Suomijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, (OL C, C/2025/656, 2025 2 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/656/oj).

([6]) Toliau taikomas 2025 m. sausio 21 d. rekomendacijos 2 punktas ir II priedas („Reformos ir investicijos, kuriomis grindžiamas koregavimo laikotarpio pratęsimas iki septynerių metų“).

([7]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „2026 m. Europos semestras. Pavasario dokumentų rinkinys“, COM (2026) 200 final.

(7) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija paragino valstybes nares prašyti koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas ([8]); 2025 m. kovo 6 d. šį pasiūlymą palankiai įvertino Europos Vadovų Taryba. Gavusi Suomijos prašymą, 2025 m. liepos 8 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Suomijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ([9]). Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos taikymo laikotarpiu (2025–2028 m.) Suomijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad nuolatiniu pagrindu nustatytos didesnės gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu;

(8) 2026 m. balandžio 30 d. Suomija pateikė 2026 m. metinę pažangos ataskaitą ([10]) dėl rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo laikymosi, dėl reformų ir investicijų, kuriomis grindžiamas koregavimo laikotarpio pratęsimas, įgyvendinimo ir reformų bei investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius uždavinius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimo. Į metinę pažangos ataskaitą įtraukta ataskaita dėl priemonių, kurių imtasi pagal perviršinio deficito procedūrą;

(9) 2025 m. realiojo BVP augimas buvo 0,2 %, o infliacija pagal SVKI – 1,8 %. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 0,8 % 2026 m. ir 1,4 % 2027 m., o infliacija pagal SVKI bus 2,4 % 2026 m. ir 1,9 % 2027 m.;

(10) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([11]), Suomijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 4,4 % BVP 2024 m. iki 3,4 % BVP 2025 m. 2025 m. deficito sumažėjimas daugiausia atspindi pajamas didinančių priemonių, pvz., 2024 m. pabaigoje įgyvendinto PVM tarifo padidinimo, ir kuklaus išlaidų augimo poveikį. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad 2026 m. deficitas sudarys 4,5 % BVP, o 2027 m. – 4,6 % BVP. 2026 m. padidėjimas daugiausia atspindi didesnes valstybės investicijas, susijusias su naikintuvų F-35 pristatymu, kuris buvo iš dalies atidėtas iš 2025 m., ir didesnius palūkanų mokėjimus;

(11) remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinės politikos kryptis ([12]), apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo stabdomoji ir atitiko 1,5 % BVP. Numatoma, kad 2026 m. ji bus skatinamoji (0,7 % BVP), o 2027 m. – iš esmės neutrali;

(12) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([13]), Suomijos valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 82,4 % BVP 2024 m. pabaigoje iki 88,5 % BVP 2025 m. pabaigoje. 2025 m. skolos santykio padidėjimas daugiausia atspindi nuolatinį valdžios sektoriaus deficitą ir didelį teigiamą atsargų ir srautų koregavimą, taip pat kuklų nominaliojo BVP augimą. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 91,2 %, o iki 2027 m. pabaigos dar padidės iki 93,1 %; 2026 m. padidėjimas daugiausia atspindi didesnį valdžios sektoriaus deficitą, kurį tik iš dalies kompensuoja spartesnis nominaliojo BVP augimas, o atsargų ir srautų koregavimas atlieka nedidelį vaidmenį;

([8]) Komisijos komunikatas „Atsižvelgimas į gynybos išlaidų padidinimą Stabilumo ir augimo pakte“, Briuselis, 2025 3 19, C (2025) 2000 final.

([9]) 2025 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija, kuria Suomijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL C, C/2025/3966, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3966/oj).

([10]) 2026 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos adresu https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([11]) Eurostato euro rodikliai, 2026 4 22.

([12]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

([13]) Eurostato euro rodikliai, 2026 4 22.

(13) remiantis Eurostato duomenimis ([14]), bendros valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Suomijoje 2025 m. sudarė 1,7 % BVP, t. y. 0,5 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 baziniais metais. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. jos sudarys 2,6 % BVP, t. y. 1,4 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 m. ([15]);

(14) Sąjungai ir toliau kyla energijos tiekimo sutrikimų ir padidėjusio kainų nepastovumo rizika, kurią dar labiau didina geopolitinė įtampa, daranti poveikį pasaulinėms naftos ir dujų rinkoms. Per 2022–2023 m. energetikos krizę įgyta patirtis parodė, kad plataus masto ir netikslinės priemonės lemia didelius fiskalinius kaštus ir yra socialiai ir ekonomiškai neefektyvios. Nuo karo Artimuosiuose Rytuose pradžios 2026 m. vasario mėn. Suomija nesiėmė naujų fiskalinės politikos priemonių, kad sušvelnintų didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms ([16]);

(15) remiantis Komisijos skaičiavimais, grynosios išlaidos Suomijoje 2025 m. sumažėjo 0,7 %, o 2024 ir 2025 m. išaugo iš viso 2,6 %. 2025 m. grynųjų išlaidų augimas nesiekia 2025 m. sausio mėn. Tarybos rekomenduoto didžiausio augimo tempo. Vertinant 2024 ir 2025 m. kartu, bendras grynųjų išlaidų augimo tempas taip pat nesiekia rekomenduojamo didžiausio augimo tempo;

(16) remiantis Komisijos skaičiavimais numatoma, kad grynosios išlaidos Suomijoje 2026 m. išaugs 4,1 %, o 2025 ir 2026 m. iš viso – 3,3 %. Numatomas 2026 m. grynųjų išlaidų augimas viršija 2026 m. sausio mėn. Tarybos rekomenduotą didžiausią augimo tempą ir atitinka 1,5 % BVP metinį nuokrypį. Vertinant 2025 ir 2026 m. kartu, numatomas bendras grynųjų išlaidų augimo tempas taip pat viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas bendras nuokrypis sudaro 0,5 % BVP. Tačiau, remiantis dabartinėmis gynybos išlaidų projekcijomis, numatomas nuokrypis neviršija pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą leidžiamo lankstumo ribų;

(17) rekomendacijoje, kuria pritariama Suomijos vidutinės trukmės laikotarpio planui, nurodomos reformos ir investicijos, kuriomis grindžiamas koregavimo laikotarpio pratęsimas, bei jų įgyvendinimo tvarkaraštis. Atsižvelgdama į Suomijos metinėje pažangos ataskaitoje pateiktą informaciją, Komisija daro išvadą, kad pagrindiniai šių reformų ir investicijų, kurios turėjo būti įvykdytos iki 2026 m. balandžio 30 d., etapai iš esmės įgyvendinami pagal planą. Kalbant apie gerovės paslaugų apygardų deficito naikinimą, nors išlaidų augimas sulėtėjo, laikoma, kad kai kurių apygardų sukauptas deficitas yra per didelis, kad, nepakenkiant paslaugų teikimui, jį būtų galima panaikinti iki 2026 m. pabaigos. Todėl vyriausybė pateikė pasiūlymą regionams, kurie turi patikimus deficito mažinimo planus, terminą pratęsti iki 2029 m. pabaigos. Komisija mano, kad apskritai Suomija patenkinamai įvykdė savo įsipareigojimus ([17]). Suomija susiduria su nuolatiniais fiskalinio tvarumo iššūkiais. 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas pasiekė 3,4 % BVP, o valdžios sektoriaus skola padidėjo iki 88,5 % BVP.

([14]) Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

([15]) NATO gynybos išlaidų apibrėžtis skiriasi nuo valstybės funkcijų klasifikatoriaus (COFOG) gynybos išlaidų apibrėžties. Be to, galėtų būti skirtumų dėl išlaidų, ypač karinės įrangos išlaidų, įrašymo į sąskaitas laiko, nes NATO ataskaitose nesilaikoma nacionalinių sąskaitų taisyklių, reglamentuojančių įrašymo į sąskaitas laiką.

([16]) Tai atspindi padėtį iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino (2026 m. gegužės 4 d.).

([17]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „2026 m. Europos semestras. Pavasario dokumentų rinkinys“, COM (2026) 200 final.

Nors 2023 ir 2024 m. vyriausybė ėmėsi didelio masto konsolidavimo priemonių ir į 2026 m. biudžetą buvo įtraukta papildomų priemonių, nesitikima, kad valstybės skola stabilizuosis be papildomų intervencinių priemonių. 2024 m. viešosios išlaidos, sudarančios 57,7 % BVP, išliko didžiausios Sąjungoje. Siekiant atkurti fiskalinę erdvę, išsaugoti galimybes būtinoms viešosioms investicijoms ir spręsti su visuomenės senėjimu susijusio išlaidų spaudimo problemą, labai svarbu didinti viešųjų išlaidų efektyvumą. Kaip didinti viešųjų išlaidų veiksmingumą, gali padėti nustatyti išlaidų peržiūros. Metines tikslines išlaidų peržiūras pirmą kartą numatoma užbaigti 2026 m., o naują visapusišką peržiūrą planuojama atlikti prieš 2027 m. rinkimus. Suomijai būtų naudinga toliau taikyti reguliarių ir išsamių išlaidų peržiūrų su aiškiomis ir įgyvendinamomis rekomendacijomis praktiką ir sistemingai atsižvelgti į jų rezultatus biudžeto sudarymo procese. Tai ypač aktualu socialinės apsaugos sistemai – jos išlaidos 2024 m. sudarė 26 % BVP, t. y. gerokai viršijo 19 % BVP Sąjungos vidurkį. Suomijos socialinės apsaugos sistema yra visapusiška, tačiau sudėtinga ir galėtų atgrasyti nuo darbo. Nuo 2023 m. patvirtintos kelios reformos, kuriomis siekiama sistemą supaprastinti, padidinti jos efektyvumą ir sustiprinti paskatas dirbti, įskaitant bendros socialinės išmokos įvedimą ir visapusišką socialinės paramos reformą; abi reformos įsigalioja 2026 m. Nors tikimasi, kad šios dvi reformos padidins efektyvumą ir paskatins dirbti, jų poveikis fiskaliniam tvarumui vis dar neaiškus. Kita vertus, padidėjo skurdo ar socialinės atskirties rizika, o poveikio vertinimai rodo, kad pastarojo meto reformos pažeidžiamų asmenų grupėms padarė didesnį poveikį, nei tikėtasi. Ypatingą dėmesį reikia skirti pažeidžiamų asmenų grupių poreikių tenkinimui ir kartu didinti išlaidų efektyvumą;

(18) kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą Sąjungos finansavimo priemonių įgyvendinimą, be kita ko, Europos semestro kontekste, itin svarbus tebėra sistemingas, prasmingas ir savalaikis vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(19) sanglaudos politikos programų, apimančių paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF) ir Europos socialinio fondo+ (ESF+), įgyvendinimas Suomijoje pagal mokėjimus vyksta sparčiau nei vidutiniškai ES, tačiau projektų atrankos tempas vis dar yra mažesnis nei vidutiniškai ES. Svarbu išlaikyti dabartinį pagreitį ir užtikrinti spartų investicijų įgyvendinimą, kartu kuo labiau didinant investicijų poveikį vietoje. Labai svarbu užtikrinti, kad naujos investicijos, kurias Suomija nustatė atlikdama sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, visų pirma investicijos, susijusios su penkiais Laikotarpio vidurio peržiūros reglamente [18] nustatytais prioritetais, būtų vykdomos greitai ir veiksmingai;

(20) Suomija, kaip valstybė narė prie ES rytinės išorinės sienos, patiria spaudimą didinti išlaidas, susijusias su gynyba ir atsparumu hibridinėms grėsmėms, ir susiduria su specifiniais iššūkiais, kurie daro poveikį ekonominio ir socialinio vystymosi dinamikai;

(21) Suomijai kyla keletas iššūkių, susijusių su konkurencingumu, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu ir užimtumu, taip pat socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų reformos įgyvendinimu;

[18] 2025 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/1914, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą.

(22) Suomija pagal inovacijų diegimo rezultatus Sąjungoje yra viena iš pirmaujančiųjų – prie to prisideda aukšta gyventojų kvalifikacija, didelė IRT specialistų koncentracija, platus įmonių naudojimasis skaitmeninėmis technologijomis, tvirtas tarptautinis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų srityje, rizikos kapitalo veikla ir dinamiška startuolių ekosistema, visų pirma giliųjų technologijų srityje. Išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai (MTP) toliau didėjo siekiant nacionalinio tikslo, kad iki 2030 m. jos sudarytų 4 % BVP. Tačiau šie geri inovacijų diegimo rezultatai nelėmė didesnio našumo augimo – jis išliko silpnas nuo elektronikos sektoriaus nuosmukio XXI a. antrojo dešimtmečio pradžioje. Kad inovacijos veiksmingiau prisidėtų prie augimo, mokslinių tyrimų rezultatai turi būti komercializuojami ir plačiau skleidžiami visoje ekonomikoje. Svarbus inovacijų komercializavimo kanalas – įmonių ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimas. Suomijoje inovacijų srityje veikiančių įmonių ir universitetų bei mokslo tiriamųjų įstaigų bendradarbiavimas ilgainiui susilpnėjo, o verslo finansavimas aukštojo mokslo moksliniams tyrimams ir plėtrai stagnuoja. Bendradarbiauti su universitetais ir mokslinių tyrimų organizacijomis ir pasinaudoti atitinkamomis finansavimo priemonėmis ypač sunku MVĮ. Parama su MTP nesusijusiai inovacijų veiklai taip pat sumažėjo, o tai gali trukdyti diegti inovacijas rinkoje. Nors papildomas įmonių ir mokslinių tyrimų organizacijų bendradarbiavimo finansavimas padidėjo, stiprinti žinių perdavimą padėtų tolesnis bendrų pramonės sektoriaus ir universitetų projektų stiprinimas. Siekiant pagerinti inovacijų komercializaciją taip pat reikia stiprinti verslumo įgūdžius ir remti tyrėjus. Nors Suomija pradėjo mokyti verslumo įvairiais lygmenimis, vis dar nėra išsamios strategijos tyrėjų verslumo gebėjimams stiprinti. Apskritai, nors fiskalinė erdvė ir ribota, Suomijai būtų naudinga išlaikyti palankias sąlygas, kad MTP ekosistemos klestėtų, be kita ko, užtikrinant strateginį regioninių ir vietos inovacijų strategijų naudojimą;

(23) Suomija turi dinamišką startuolių ekosistemą. Nors rizikos kapitalo investicijos, kaip BVP dalis, viršija ES vidurkį, masto didinimas tebėra nuolatinis iššūkis, nes šalies fondai dažnai būna per maži, kad galėtų būti priekyje arba teikti dalį investicijų vėlesnių etapų finansavimo cikluose. Bankų skolinimas yra plačiai prieinamas, tačiau tai nėra tinkama priemonė startuolių plėtrai finansuoti. Todėl novatoriškoms įmonėms, ypač veikiančioms kapitalui imliuose sektoriuose, gali būti sunku užsitikrinti augimo finansavimą ir jos gali persikelti į užsienį arba ieškoti finansavimo užsienio rinkose. Nors galimybės gauti finansavimą apskritai yra pakankamos ir viena iš priemonių – neseniai atlikta valstybės valdomos investicinės bendrovės TESI strategijos peržiūra – padėjo pašalinti didelio masto finansavimo spragas, reikia imtis tolesnių veiksmų, kad būtų užtikrinti pakankami kapitalo srautai į aukštųjų inovacijų įmones. Išplėtus galimybes gauti veiklos plėtros finansavimą būtų remiamas įmonių augimas, inovacijų sklaida ir darbo vietų kūrimas, taip pat skatinamas bendras našumo augimas. Būtų naudinga, jei šios politikos priemonės apimtų: i) neprofesionaliųjų investuotojų dalyvavimo augimo rinkose didinimą, pvz., didinant nuosavo kapitalo taupymo sąskaitų OST patrauklumą ir lankstumą, kad namų ūkių santaupos būtų nukreipiamos sparčiai augančioms įmonėms; ii) investuotojams taikomų tarpvalstybinio investavimo procedūrų supaprastinimą; iii) tikslinių mokesčių paskatų investuoti į veiklą plečiančias ir sparčiai augančias įmones nustatymą reformuojant rizikos kapitalo apmokestinimo tvarką ir iv) nebiržinių bendrovių dividendų apmokestinimo reformavimą;

(24) Suomija – maža atvira ekonomika, kuriai kyla ekonominio saugumo iššūkių, ypač dėl jos priklausomybės nuo pasaulinių vertės grandinių. Kalbant apie Suomijos ypatingos svarbos ekonominių srautų saugumo užtikrinimą, svarbu, kad Suomija toliau plėtotų savo pajėgumus užkirsti kelią galimiems sutrikimams, į juos reaguoti ir prie jų prisitaikyti, be kita ko, kiek tai susiję su kibernetiniu bei hibridiniu aspektais ir ypatingos svarbos infrastruktūra, kurie yra gyvybiškai svarbūs jos ekonomikai. Didelė dalis Suomijos įmonių yra pranešusios apie pasekmių turėjusius IRT saugumo incidentus. Be to, keletas incidentų, paveikusių ypatingos svarbos povandeninę infrastruktūrą Baltijos jūros regione, rodo ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, skirtų duomenims, dujoms ir elektros energijai perduoti, pažeidžiamumą. Suomijai būtų naudinga remti strategines vertės grandines ir ekonominius srautus taikant tokias priemones kaip ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsauga ir pažangiausio kibernetinio saugumo palaikymas;

(25) Suomija teisės aktais įtvirtino savo tikslą iki 2035 m. užtikrinti anglies dioksido poveikio neutralumą. Norint šį tikslą pasiekti, reikia sparčiau mažinti grynąjį išmetamą anglies dioksido kiekį. Suomija ėmėsi ryžtingų veiksmų, kad sumažintų gaminant energiją išmetamą teršalų kiekį, ir daug investavo, kad paspartintų pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą;

(26) tolesnės pastangos mažinti pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro yra svarbios siekiant ne tik sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, bet ir padidinti konkurencingumą. Švarios pramonės plėtra yra Suomijos būsimo verslo modelio pagrindas. Suomijos elektros energijos kainos yra mažiausios ES, o tai suteikia didelį pranašumą pramonės šakoms, kurios jau nebenaudoja iškastinio kuro. Tai neatsiejama nuo didesnių investicijų į švarias technologijas ir žiedinę ekonomiką. Nors Suomija yra viena iš lyderių švarių technologijų, pvz., sausumos vėjo energijos, tvariosios energetikos sistemų, baterijų infrastruktūros ir žaliojo vandenilio, plėtros srityje, tam, kad šios technologijos taptų paklausiais sektoriais, remiančiais Suomijos ateities ekonomiką, reikia papildomų investicijų. Siekdama sumažinti priklausomybę nuo pagrindinių medžiagų ir pramonės žaliavų importo, Suomija turi pakelti žiedinio medžiagų naudojimo lygį ir išteklių našumą, kurie tebėra vieni mažiausių ES. Norint remti žaliąją pertvarką pramonėje, labai svarbu bus užtikrinti žaliųjų įgūdžių prieinamumą;

(27) siekiant Suomijos klimato srities tikslų, dėl didelio potencialo dar labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį itin svarbus transporto sektoriaus vaidmuo. Kad Suomija iki 2030 m. pasiektų transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus, ji turi paspartinti investicijas tokiose srityse kaip asmeninių transporto priemonių elektrifikavimas ir visai netaršus judumas, viešojo transporto jungtys, skirtos priklausomybei nuo automobilių sumažinti, taip pat mažinti tolimojo susisiekimo transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro ir vykdyti reformas, kuriomis ši pertvarka būtų skatinama toliau. Tokios priemonės Suomijai gali suteikti konkurencinį pranašumą ir kartu remti sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą socialiai sąžiningai ir įtraukiai;

(28) prie anglies dioksido absorbento erozijos prisideda didesnis spaudimas miškams ir nusausintų durpynų išmetami teršalai. Suomijos miškai tradiciškai veikė kaip vienas iš pagrindinių anglies dioksido absorbentų, tačiau dėl pastarųjų pokyčių absorbentai gerokai sumažėjo. Pasiūlyta miškų augimo skatinimo ir atsparumo didinimo priemonių. Tačiau šių priemonių taikymo sritis yra ribota ir manoma, kad jų poveikis bus juntamas tik po ilgo laiko. Miškų augimas ir atsparumas reikalingi siekiant užtikrinti, kad vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu natūralūs absorbentai būtų didinami, kad jie būtų suderinami su Suomijos anglies dioksido poveikio neutralumo tikslo įgyvendinimu. Miškų augimo tempas sumažėjo ne tik dėl medienos ruošos, bet ir dėl miškų amžiaus ir su klimato kaita susijusių priežasčių, įskaitant sausras ir istoriškai aukštą temperatūrą. Be to, atotrūkis tarp Suomijos planuojamo grynojo dėl LULUCF absorbuoto kiekio ir jos 2030 m. LULUCF tikslo yra antras pagal dydį numatomas atotrūkis tarp ES valstybių narių, nors projekcijos pasižymi dideliu neapibrėžtumu. Anglies dioksido absorbentui gerinti reikia stiprinti tvarios žemėtvarkos praktiką ir didinti investicijas į atsparumą klimato kaitai. Kad Suomija sustiprintų anglies dioksido absorbentą ir vis dar pajėgtų įgyvendinti savo anglies dioksido poveikio neutralumo tikslą, ji turi imtis ryžtingų tolesnių veiksmų;

(29) 2025 m. nedarbo lygis išaugo iki 9,7 %, iš dalies dėl padidėjusio darbo jėgos aktyvumo, o užimtumo lygis nukrito iki 76,3 %. Ilgalaikio nedarbo lygis 2025 m. padidėjo iki 2,4 % ir viršijo ES vidurkį. Jaunimo nedarbo lygis 2025 m. pasiekė 21,8 %, t. y. gerokai viršijo ES vidurkį, o nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo procentinė dalis padidėjo iki 11,0 %. Suomija ėmėsi kelių darbo jėgos aktyvumo skatinimo priemonių, įskaitant socialinės apsaugos sistemos reformą ir savivaldybių užimtumo zonų sukūrimą. Tačiau iš nacionalinės statistikos matyti, kad nuo 2022 m. naudojimasis aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis sumažėjo ([19]). Savivaldybės patiria didelių išlaidų dėl bedarbio pašalpų mokėjimo ir valstybinių užimtumo paslaugų teikimo, o jų abiejų paklausa ciklinio nuosmukio metu yra išskirtinai didelė. Pastangos tikslingiau taikyti aktyvią darbo rinkos politiką grupėms, kurioms paslaugų reikia labiau, pvz., jaunimui ir ilgalaikiams bedarbiams, padėtų padidinti išlaidų efektyvumą ir labiau remti perėjimą į darbo rinką išskirtinėmis darbo rinkos sąlygomis;

(30) atsižvelgdama į itin svarbų žmogiškojo kapitalo vaidmenį didinant Sąjungos konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą, 2026 m. Taryba rekomendavo valstybėms narėms imtis veiksmų, siekiant skubiai reaguoti į su žmogiškuoju kapitalu susijusius įgūdžių, švietimo ir mokymo srities struktūrinius iššūkius, trukdančius konkurencingumui. Suomijai skirtos 2026 m. rekomendacijos gali padėti įgyvendinti Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo Sąjungoje;

([19]) Dalyvavimo darbo rinkoje lygio sumažėjimas gali būti pervertintas, nes nacionaliniu lygmeniu stebimos ir vertinamos tik valstybinės užimtumo tarnybos. Savivaldybės taip pat teikia teisės aktais nenumatytas paslaugas, kurios nėra stebimos nacionaliniu lygmeniu.

(31) Suomijos našumui, konkurencingumui ir ekonomikos augimui užtikrinti būtų naudinga stiprinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą, be kita ko, užtikrinant formalųjį švietimą ir suaugusiųjų kvalifikacijos kėlimą bei perkvalifikavimą. 2025 m. aukštąjį išsilavinimą turinčių Suomijos gyventojų dalis nukrito iki 38,2 %, t. y. mažiau už ES vidurkį – 44,8 %, ir gerokai mažiau už Suomijos plataus užmojo tikslą – 50 % iki 2030 m. Be to, pagrindinį ar žemesnį išsilavinimą turinčių asmenų nedarbo lygis pasiekė 22,9 %, o tai rodo, kad įgūdžių trūkumas yra didelė kliūtis įsidarbinti. Nepaisant didelio stojančiųjų studijuoti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos skaičiaus, kelių aukštos kvalifikacijos profesijų darbuotojų vis dar trūksta. Siekiant ilguoju laikotarpiu spręsti įgūdžių trūkumo problemą, labai svarbu plėsti aukštojo mokslo programų pasiūlą, glaudžiai suderintą su darbo rinkos poreikiais, ir didinti aukštąjį išsilavinimą turinčių asmenų skaičių;

(32) dėl socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų reformos, kuria 2023 m. pradžioje nustatyta nauja paslaugų teikimo sistema, sulėtėjo išlaidų augimas ir geriau užtikrinamos vienodos galimybės naudotis pirminės sveikatos priežiūros paslaugomis. Vis dėlto gerovės paslaugų apygardų finansinis tvarumas ir paslaugų teikimas vis dar skiriasi. Subjektyviai nurodyti nepatenkinti medicininiai poreikiai tebėra vieni didžiausių Sąjungoje. Be to, visuomenės senėjimas kelia iššūkių Suomijos socialinio ir sveikatos priežiūros sektoriaus, įskaitant pagyvenusių žmonių priežiūros sistemą, atsparumui ir fiskaliniam tvarumui. Pastangos spręsti nepatenkintų poreikių problemą, mažinti skirtumus ir toliau mažinti paslaugų teikimo sistemos neveiksmingumą galėtų būti remiamos stiprinant socialinių bei sveikatos priežiūros paslaugų ir gerovės paslaugų apygardų finansavimo modelio valdymą, taip pat integruojant įvairias IT sistemas ir panaudojant duomenis bei dirbtinį intelektą. Remiantis Komisijos tarnybų atlikta socialinės konvergencijos sistemos antrojo etapo šalių analize, šių uždavinių sprendimas taip pat padėtų remti aukštynkryptę socialinę konvergenciją ([20]);

(33) atsižvelgdama į glaudžias euro zonos valstybių narių ekonomikos tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2026 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo EGAD planus, imtis veiksmų 2026 m. rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Suomijai skirta 1 rekomendacija padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir penktą rekomendacijas dėl euro zonos, 2 rekomendacija padeda įgyvendinti ketvirtą rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos, 3 ir 4 rekomendacijos padeda įgyvendinti septintą rekomendaciją dėl euro zonos, o 5 rekomendacija padeda įgyvendinti penktą rekomendaciją dėl euro zonos,

REKOMENDUOJA Suomijai 2026 ir 2027 m. imtis šių veiksmų:

1. laikytis 2026 m. sausio 20 d. Tarybos rekomenduoto, siekiant ištaisyti perviršinio deficito padėtį, didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, kartu pasinaudojant lankstumu pagal Tarybos aktyvuotą nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Didinti bendras gynybos bei saugumo išlaidas ir stiprinti parengtį, kartu užtikrinant skolos tvarumą ir išlaidų efektyvumą, taip pat laipsniškai pritaikyti biudžetą, kad būtų išlaikytos struktūriškai didesnės gynybos išlaidos. Užtikrinti, kad priemonės, kurių imamasi siekiant sušvelninti energijos kainų kilimo dėl krizės poveikį, būtų laikinos, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius arba reaguoti į energijai imlių įmonių poreikius ir kad jos išsaugotų paskatas taupyti energiją, o jų fiskaliniai kaštai būtų suderinti su įsipareigojimais pagal ES fiskalinę sistemą. Toliau įgyvendinti reformas ir skirti investicijas, kuriomis grindžiamas pratęstas koregavimo laikotarpis, kaip rekomenduojama 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacijoje. Didinti viešųjų išlaidų efektyvumą atliekant reguliarias ir išsamias išlaidų peržiūras, kuriose būtų nurodytos konkrečios priemonės, į kurias reikia atsižvelgti biudžeto sudarymo procese, be kita ko, socialinės apsaugos sistemos peržiūras, siekiant remti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą, kartu atsižvelgiant į pažeidžiamų asmenų grupių poreikius;

2. užtikrinti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę įgyvendinamų reformų ir investicijų tęstinumą. Išlaikyti įgyvendinimo pagreitį sanglaudos politikos programose, remiantis, kai tikslinga, išteklių perskirstymu strateginiams prioritetams, dėl kurių susitarta laikotarpio vidurio peržiūros kontekste, ir lankstumo galimybėmis, nustatytomis sanglaudos politikos sistemoje. Įveikti unikalius socioekonominius, saugumo ir civilinio pasirengimo iššūkius, su kuriais susiduriama visų pirma prie ES rytinės išorės sienos esančiuose regionuose, įskaitant poreikį investuoti į dvejopo naudojimo infrastruktūrą;

([20]) SWD(2026)122 – *Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework* (SCF), 2026.

3. remti MTP ekosistemą ir gerinti inovacijų komercializaciją i) stiprinant įmonių ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą, tuo tikslu vykdant bendrus pramonės sektoriaus ir universitetų projektus, ir ii) ugdant verslumo įgūdžius bei teikiant didesnę paramą tyrėjams. Plėsti novatoriškų startuolių ir sparčiai augančių įmonių galimybes gauti veiklos plėtros finansavimą ir stiprinti nuosavo kapitalo finansavimo ekosistemą. Stiprinti ekonominį saugumą, be kita ko, ypatingos svarbos infrastruktūros ir kibernetinio saugumo srityse;

4. mažinti išmetamą anglies dioksido kiekį didinant viešąsias ir privačiąsias investicijas į pramonės ir transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą (be kita ko, vykdant elektrifikaciją), švarias technologijas ir žiedinės ekonomikos sprendimus, taip pat didinant tvarų žemės ir miško išteklių naudojimą;

5. didinti aktyvios darbo rinkos politikos tikslingumą. Spręsti įgūdžių trūkumo ir neatitikties problemas perkvalifikuojant darbuotojus ir keliant jų kvalifikaciją, taip pat plečiant aukštojo mokslo programų pasiūlą, susijusią su darbo rinkoje paklausiausiais įgūdžiais. Toliau didinti socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų efektyvumą, kartu toliau dedant pastangas didinti galimybes naudotis paslaugomis, be kita ko, pagyvenusių žmonių priežiūros paslaugomis.

Priimta Briuselyje 2026 m. liepos 10 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

S. HARRIS